

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre ..... 16 kor.
 Negyedévre ..... 4 «
 Helyben háshoz hozva:
 Egész évre ..... 20 kor.
 Negyedévre ..... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre ..... 24 kor.
 Negyedévre ..... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáca-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadását
 vagy megőrzését nem vállalja.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Schwarz Mór és társai. A nagylétai szatócok kérelmet nyújtottak a miniszterhez. Panaszkodtak, hogy az ottani szövetkezeti bolt tönkreteszi őket s kérték a minisztert, segítse őket, tiltsa meg, hogy a nagylétaiak ne vásárolhassanak a szövetkezeti boltban, hanem csak náluk, Schwarz Mór és társainál. A szövetkezeti boltban ne vásárolhasson más, csak a szövetkezeti tag, a többi, a szegényebb ember, a akinek nincs pénze szövetkezeti részjegyre, az csak hadd tömjé tovább is Schwarz Mór és társai zsebében. A miniszter leküldötte a kérvényt Kovásznay Marcell székelyhídi főszolgabírónak, a ki állítólag igen kedvezően, feltűnően pártolólólag véleményezte a kérelem teljesítését.

Ez a pártoló vélemény az, a mit egy főszolgabíróról elhinni nem tudunk.

Micsoda dolog az, hogy itt nálunk csak a Schwarz Móroknak kereskedni?

A becsületes magyar népre talán nem fér rá egy kis kereskedelmi ügyesség? Talán csak nem zárja ki egymást a becsületesség és az üzlet? Azután meg micsoda képtelen korlátozása az a szabad versenynek, hogy a szövetkezeti boltban csak tagok vásárolhassanak! Hát a Schwarz Mór grájzerájában csak a Schwarzok és mondjuk a Mórok vásároltak eddig? Vásároltak bizony mások is és ha ol-

csón jó portékát kaptak volna, ma is ott vénének. Ha szövetkezeti boltot nyitottak, ennek csak az volt az oka, hogy jobbat és olcsóbban akartak kapni, mint Schwarz Mór és társainál. Ez is üzlet ám, tisztelt szatócok urak s most már kezd nemcsak Schwarz Mór, hanem Reke Nagy István is érteni az üzlethez. Bár már ezelőtt száz évvel értett volna!

Hát Schwarz Mór és társai csak addig tudtak szatócskodni, míg kényük-kedvük szerint »szatócokkodhattak«? És most karhatalommal akarnak a vásárlóközönséget megint boltjukba behajtatni? Hát ez az a híres-nevezetes liberális szabad verseny?

Szövetkezeti vezetők: menjetek tanulni Nagylétára. Hiszen a létai szövetkezetben nagysejű dolgot cselekedtek! Schwarz Mór és társai kétségbeesve kormánysegélyért folyamodnak, mint valami megijedt napidíjasok! Talán sztrájkolni is fognak... talán ki is vándorolnak... s oh, be nagy kár lesz értük!

Le a kalappal a nagylétai fogyasztási szövetkezet előtt! A főszolgabíró ur pedig hivatalos írásban állítsa oda ezt a szövetkezetet példaképpül valamennyi községében.

A császár.

Sok katolikus uralkodó elgondolkodhatik Vilmos császár legújabb két beszédjén és minden keresztény ember elragadtatással tapsolhat a bátor hitvalláshoz.

Vilmos császár protestáns uralkodó; de nem ama protestánsok közé tartozik, akik a pozitívizmusig protestálnak. Pozitív hitű, meggyőződéses keresztény ő, akinek egyéniségében ott van a természettől fogva a katolikus lélek. Vallását meggyőződéssel hiszi és hitéről nyilvánosan is tanúságot mer tenni. Az ő protestáns országában tartják évről-évre a legnagyobb szerű katolikus gyűléseket és az ő birodalmi gyűlésének legerősebb pártja a katolikus centrum-párt.

Pár éve Vilmos császár, a protestáns uralkodó kiadta a jelszót, hogy a választásnál le kell győzni a szociáldemokratákat. A német nép lelkesedéssel kapta föl a jelszót s a vallás és hazaelenes párt csufos vereséggel került ki a választási harcából. De a centrum, a katolikus párt ellen, bár az nem egyszer erélyes kritikával helyezkedett szembe a császárral,

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A fehér moly.

L. I. Beeston.

(Vége.)

A háziur izgatottan ugrott fel helyéről.

— Tudod-e, hogy igazat álmodtál? — kérdezte rekedten. — Azaz, hogy egy legendát, a melyet bizonyosan olvastál vagy hallottál valamikor, s elfelejtettél. A hetedik dinasztia Bethanath királyának sírján van ez leírva ékes hieroglifákban. Régi egyiptomi legenda. Sokan ismerik.

— Én sohasem hallottam — szólt Hollis remegő ajkakkal.

— Akkor annál csodálatosabb — szólt a háziur. — Mert...

— Mert? — kérdeztük mindannyian.

— Mert a Bethanath sírját csak néhány év előtt fedezték fel. A kezem benne volt a dologban, mert nagyon szerettem volna a Bethanath mumiájával megkoronázni egyiptusi gyűjteményemet. Nem mondom el az utat és módot, hogyan jutottam hozzá, elég annyit tudno-

tok, hogy hosszas bolyongás után végre tegnap este megérkezett a kastélyomba.

Megborzongtam. Hollisra néztem. Bort öntött magának a pohárba s a keze úgy reszkedett mint a nyárfalevél.

— Bizonyára tudjátok, — kezdte ismét a háziur — hogy Bethanath a gyönyörű Naharana királynét csatában legyőzte. A legenda azt mondja, hogy saját kezével szurta őt le, palotájában. De Set isten nem akarta, hogy ennyi szépség elpusztuljon egészen s lelkét fehér molylepkévé változtatta. A molylepke homlokon csókolt a gyilkos királyt, s e csók megölte őt... Hollis álma tehát igazán nagyon különös...

Rossiter felállt helyéről.

— Menjünk, tekintsük meg a mumiát — mondta.

Hollishoz léptem. Azt akartam neki tanácsolni, hogy ő maradjon itt. De arckifejezéséből láttam, hogy a kalandak a végére akar járni, kerüljön bármibe.

Egy cseppet sem csodálkoztam, mikor a háziur az alattam fekvő szoba ajtajában állt meg.

Beléptünk. Egészségtelen nedves levegő ütötte meg arcunkat. A falak egyiptomi dol-

gokkal voltak teleaggatva s a földet is egyiptusi kőbálványok stb. takarták. Az ablakokat nehéz függönyök vették körül, úgy hogy csaknem sötét volt a szobában. A háziur felcsavarta a villanyt.

A mumia a szoba közepén feküdt egy nyitott ládában. Fejétől lába hegyéig drága sárga szövetbe volt burkolva. A felső burkolathoz szentségtelen kézzel nyulva, nemsokára látható lett a király feje is.

— Remek! — mormogta a háziur a gyűjtő elragadtatásával.

A fej hibátlan volt. A szemek, orr, száj érintetlenek. Sőt az arcnak kifejezése is megmaradt: kimondhatatlan borzalom fagyott reá. Allát hosszú fekete szakáll vette körül, füleiben aranykarikák látszottak.

Egyszerre megszólalt a Rossiter hangja, nevetve:

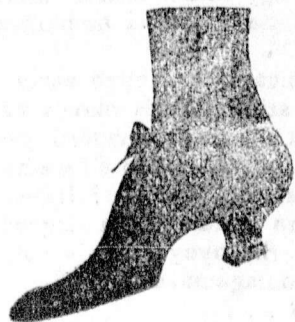
— Az áldóját! Hollis! A két szemöldök között látszik a te fehér lepkéd csókjának a nyoma! A legenda mégis igazat mondott volna?

Odahajoltunk: tényleg ott volt a seb. Olyan volt, mintha forró vasat nyomtak volna reá. Hollis az ablaknál állt. Éppen

Főtisztelendő Papság figyelmébe!

31

- Uj női- és férfi-cipész üzlet! -

Paróczay Mátyás

NAGYVÁRAD,

Rákóczi-ut és Nagy Sándor-utca sarkán

(Czillér mellett.)

a protestáns császár soha egy szót sem szólt, jól tudván, hogy egy katolikus párt a rendnek mindenkor csak támasza lehet.

Nem ejtethetne ez gondolkodóba némi katolikus uralkodókat is Európában!

A császár tettei és szavai mindenkor teljes összhangban vannak. Mint keresztény uralkodó beszél és cselekszik. Königsburghan Isten kegyelméből való uralkodói mivoltát vallotta, nem hivalkodásból, hanem — mint Marienburghan tovább folytatta a gondolatot — abból a meggyőződésből, hogy minden csak Isten kegyelméből van. Isten kegyelme az alapja a hatalomnak, a tudásnak, a boldogságnak egyaránt, a trónon épp úgy, mint a kunyhóban.

Ehhez csak egy gondolatot kell hozzátennie mindenkinek, palotában és kunyhóban egyaránt: hogy ha minden Isten kegyelméből van, akkor arra érdemesnek is kell lennie a paloták és a kunyhók minden lakójának.

Vilmos császárra és birodalmára büszkeséggel tekint minden német, irigyléssel más nemzetek és uralkodók. Boldog férj, boldog apa, szeretett és szerencsés uralkodó — vajjon hányan mondhatják el ezt magukról a legfelsőbb körökben? Birodalma fejlődik, erősödik, tekintélyben és jólétben gyarapodik — vajjon hány szomszédja mondhatja el ezt magáról? És nem veszik észre, hogy ehhez a nagy császárhoz azért hü Isten kegyelme, mert ő is hü az Istenhez, minden kegyelem forrásához.

A delegáció és az ellenzék.

Szeptember hó 26-ikán ül össze a képviselőház. Egyik legelső teendője lesz bizonyára a delegáció megválasztása. A pártok számára nyának megfelelően, a delegációban is óriási többsége lesz a munkapártnak. Es pedig munkapárti képviselő lesz a delegációban 28, Kossuth-párti lesz 4, Justh-párti 3, néppárti 1, horvát képviselő négy.

Hogy az ellenzéki pártok belemennek-e mind a delegációba, az ma már nem kétséges és nem vita. Régebben a függetlenségi és 48-as párt, az Ugron-csoport kivételével, nem ment bele a delegációkba. A koalíció uralomra jutásával azonban a 48-as párt teljes egészében föladata elvi álláspontját és az egész koalíció képviselve volt a delegációban.

Ezek alapján kétségtelen, hogy a Kossuth-párt most is részt vesz a delegációban. A Just-párt — mint a párttagok hangulatából megállapítható — már csak azért is, hogy a hadügyi kérdéseket minél intenzívebb kritikában részesíthesse, szintén részt fog venni a delegációban. Döntés azonban erre nézve még nincs. Az egyes pártoknak a delegációban való részvételéről és állásfoglalásáról a következő értesítéseket szerezte Az Est tudósítója:

Gróf Apponyi Albert szerint a 48-as függetlenségi Kossuth-párt részt vesz a delegációban. Hogy a párt ott minő magatartást tanúsít, arra vonatkozólag nyilatkozatot előre nem tehet. Az ő álláspontja az, hogy politikusok taktikai kérdésekben soha se szögezzék le álláspontjukat, pláne hónapokkal előre.

Justh Gyula, a függetlenségi és 48-as párt elnöke, ki jelenleg tornyai birtokán van, a következőket mondotta:

— Hogy a függetlenségi és 48-as párt elnöke részt vesz-e a delegációban, azt nem

én, de a párt maga fogja értekezletén megállapítani. Pár nap múlva fölutazom Budapestre s erről megbeszélést folytatok elvártaimmal. Természetes, hogy ha belemegy a függetlenségi és 48-as párt a delegációba, ott a hadügyi kormány óriási követeléseivel szemben a legélesebb ellenzéki álláspontra helyezkedik.

Zboray Miklós, ki a néppárt részéről több ízben tagja volt a delegációnak, a következőket mondta:

— Az kétségtelen, hogy a néppárt belemegy a delegációba. Sajnos, igen kis számmal. Hogy a delegációban más lesz a néppárti delegátus magatartása, az attól függ, hogy a hadügyi kormány mit követel és mit ad.

Két törvénycikk. A hivatalos lap közli az 1910. évi VII. és VIII. törvénycikket, el látva a király szentesítő záradékával. Az első a konzuli biráskodásról szóló 1891. XXXI. törvénycikk hatályának meghosszabbításáról szól, a második pedig az 1910. évi népszámlálásról.

Jenő főherceg Nagyváradon.

Megtekintette a várost.

Lapunk tegnapi számában megemlékeztünk már arról, hogy Jenő főherceg Nagyváradra érkezett s egy napot városunkban töltött, Scharitzter vezérkari ezredes kíséretében.

A főherceg nagyváradi tartózkodásának érdekes története van.

Jenő főherceg, Scharitzter ezredes kíséretében Erdélybe utazott, hogy a Kolozsvár és Torda közötti hadgyakorlatot végig nézze. Az eredeti utiterv szerint a főherceg Kolozsvárott szándékozott meghálni, hogy onnét automobilon folytassa utját a hadgyakorlatok színhelyére.

Scharitzter vezérkari ezredes, aki pár év előtt hosszabb ideig állomásozott Nagyváradon s így városunkat jól ismeri, utközben ajánlotta a főhercegnek, hogy ne Kolozsvárott, hanem Nagyváradon töltsse az éjszakát. Nagyvárad elég kellemes város.

Az ezredes ajánlatát elfogadta a főherceg s itt szakította meg utazását.

Az estét és éjjelt, mint irtuk, a Pannónia szállodában és éttermében töltötte Ő Fensége, aki tegnap korán kelt s a kíséretében levő ezredessel megtekintte a város nevezetességeit.

Igy megtekintette a Muzeumot, a Köröspárt építkezését, a szegesegyházat, a Sas épületét, amely nagyon megnyerte tetszését. Általában a város igen jó benyomást tett a főhercegre.

Déli fél egy órakor kihajtatott a vasúthoz, hogy tovább utazzék Kolozsvárra.

Az elutazásnál kint volt a pályaházban Gerő Armin főkapitány, akit Scharitzter ezredes, mint jóismerőst köszöntött. Az ezredes bemutatatta a főkapitányt a Fenségnek, a ki lekötő szíveséggel fogadta Gerő Armit. Kezét nyújtotta s mindjárt az volt az első szava:

— Nagyvárad igen tetszetős város; szép nagy városias jellegű.

A főkapitányt meglepte a főherceg nyájas szíves modora s különösen az, hogy egész jó magyarsággal beszélt.

— Meglepetve olvasták a hírt, ugymond

szólni akartam neki, mikor rettenetesen felnyögött.

Odamentem hozzá. A szemeit a rémülettől kitégultan függesztette valamire, a sötét függönyön.

— Istenem! Ha ez nem furcsa! — kiáltott fel a háziúr.

— Különös véletlen — nevetett Rossiter.

— Ne nyuljatok hozzá, ne nyuljatok hozzá! — ordította Hollis.

A függöny sötét anyagán egy óriási fehér molylepke ült.

— Az ablakon jött be — mormogta Rossiter.

— A mi be van zárva — jegyeztem meg szárazon.

— Akkor hát az ajtón... Az Istenért, fiuk, csak nem tulajdonítottok ennek az ártatlan féregnek földöntúli jelentőséget?

Nem feleltünk. Hátgerincemen rettenetes borzalom futott végig. Hollis most mást gondolt s könyörögve szólt:

— Kérem, kapitány, semmisítse meg ezt a mumiát!

— Ugyan, csak nem hiszi, hogy ezzel a mollyal lenne összefüggésben? — kérdezte a háziúr. S ezzel el kezdte kergetni a fehér lepke. Mindnyájan résztvettünk a harcban. De a lepke észrevette a nyitott ajtó fényességét és ki-repült a szabadba...

III.

Este éjjelig kártyáztunk. Mikor szobámba értem s lehuztam a függönyt, észrevettem, hogy az éjjel gyönyörű szép és csillagos. Lefeküdtem!

Néhány óra múlva rettenetes kiáltásra ébredtem fel. Ismét urrá lett felettem az a névtelen borzalom, a mit a múlt reggel éreztem a bezárt szoba előtt.

E pillanatban léptek hallatszottak az ajtó előtt. Es oly nagy volt rettegésem, hogy egyszerűen a halott Bethanatra kellett gondolnom. Felugrottam, hogy lezárjam az ajtót, de már késő volt. Rossiter kapitány jött be hozzám, háló ingében.

— Azt hittem te kiáltottál — mondta. — De ha nem te voltál, jöjj velem, nézzük körül egy kissé a házat, nincs-e valami baj.

A lépcsőn a háziúrral találkoztunk. Ő nem hallotta a kiáltást, csak lépéseink zajára lett figyelmes.

— Keltsük fel Hollist is — mondta Rossiter.

Ismét visszamentünk s megráztuk a Hollis ajtaját. Senki sem válaszolt.

— Valami baj van — jegyezte meg Rossiter suttogva.

Kiáltottunk Hollisnak, nem felelt. Ekkor a háziúr betörte az ajtót.

Bent sötét volt. A kapitány felcavarta a villanyt. Rettenetes látvány tárult szemünk elé. Hollis hanyatt feküdt az ágyon, abban a helyzetben, mint oly valaki, a ki fel akart kelni, de visszaesett. Egyszerre láttam, hogy meg van halva. A homlokán egy nagy vörös jegy volt, olyan, mint egy kiterjesztett szárnyu lepke. Szakasztott mása a mumia homlokán látott sebhelynek.

Orvost hívtunk. Ketten aztán megállapítottuk, hogy szívszélhűdés okozta halálát. Kelletlenül többet ivott a megelőző este. Minden jel erre mutatott. A család ellogadta a diagnózist, én hallgattam. Miért ne? Ilyen szívszélhűdés ezerszámra fordul elő a legegészségesebb embernél is. Bizonyítással így is volt. Ezerszer elmondtam önmagamnak.

És mégis...

a főkapitány — hogy Fenséged Nagyváradra érkezett.

— Az ezredes ur ajánlatára háltam itt meg s igen örülök ennek, mert Nagyvárad igen kedves város.

Majd felemlített néhány középületet a főherceg, amit a reggeli órákban megtekintett, köztük a püspöki rezidenciát.

— Mióta üres a püspöki szék? — kérde a főkapitánytól ezután.

— Már majdnem két éve, Fenség — válaszolta Gerő főkapitány. — Bizony már várjuk az új püspök kinevezését.

Ezután a főkapitány dr. Lányi József püspök személyére terelte a beszélgetést.

— Nem ismerem személyesen, de hírből igen.

Látszott a főhercegen, hogy elmélyedve keres emlékei között, majd hirtelen szólott:

— Lányi József! Nem volt korábban az udvarnál?

— Igen, felség! A trónörökös öfensége udvarában a magyar nyelv tanára volt.

— Igen, igen. Ösmerem! — válaszolt gondolataiból felocsudva a főherceg.

A főkapitány látva, hogy a kísértő komornyik egész csapat ujságot szorongat a kezében, megkérdezte a főherceget:

— Olvasta Fenséged a mai helyi lapokat?

— Olvastam. Igen élénk fantáziával van az itt tartózkodásom megírva. Nem tudom, honnan vették az adatokat.

Ezután megdicsérte az itteni rendőrséget.

— Fegyelmizettek, katonás magatartásuk! — ugymond.

Kissé kellemetlenül érintette a főherceget, hogy Nagyváradról Kolozsvárig személyvonattal kell utaznia.

Közeledvén a beszállítás ideje, a főherceg szívélyes bucsut vett a főkapitánytól.

A szalon-kocsit a személyvonathoz kapcsolták s a főherceg elutazott Nagyváradról.

Védekezés a kolera ellen.

A közegészségügyi bizottság ülése.

A fenyegető kolera veszedelem elleni védekezés ügyében Nagyvárad város közegészségügyi szakbizottsága tegnap délután tanácskozott.

Az ülésen Rimler Károly polgármester elnöke alatt dr. Mayer László főorvos, dr. Dóri Ferenc, dr. Berkovits René, dr. Pác Sándor, Gerő Ármán, Stark Gyula, Grosz Sándor, dr. Kazay Kálmán, dr. Altmann Jakab, Kőszeghy József, Kanta Jenő, dr. Nemes Áron, dr. Barna Ármán, Kovács Akos és dr. Molnár Imre jegyző voltak jelen.

Óvintézkedések a kolera ellen.

Elsősorban a fenyegető kolera vész ellen teendő óvintézkedések felett tárgyaltak.

A városi tanács pár nappal ezelőtt foglalkozott a kérdéssel s felhatalmazást adott a főorvosnak, illetve főkapitánynak, hogy ahol a védekezésre vonatkozó köztisztasági intézkedéseket a háztulajdonosok nem hajtják végre, a rendőrség az ő költségükre azonnal intézkedjék, a házakat és udvarokat sorra vizsgálják s e célra újabb 3 köztisztasági felügyelőt alkalmaztak. Falragaszokat intéznek a közönséghez, a csatornák fertőtlenítését elrendelték. A kolera gyanús helyről érkezőket megfigyelés alá veszik s elkülönítik. A járvány fellépte esetén a járványkórházat kolera kórházzá alakítják s a többi járványos betegeket a velencei iskolában

helyezik el. A járványkórház területén 50—50 beteg részére barakkokat építtetnek; ápoló személyzetről és kolera-orvosokról gondoskodnak s e tekintetben a főorvos már kiadta a jelentkezést iránt a felhívást. A vasuti állomásokon megfigyelő szobát rendeznek be. Ezek a városi tanács intézkedései.

Dr. Mayer László főorvos ezeket még kiegészíteni kívánja azzal, hogy a város tisztításához 40 embert vegyenek azonnal fel. Az élelmiszer árusokat, pékműhelyeket, szállodákat, vendéglőket szigorúan ellenőrizték, a vendéglőkben, kávéházakban a péksüteményeket csak zacskókban szolgálják ki; a vízvezetési kutakat azonnal vegyék szigorú őrizet alá, a nyílt folyókat fertőtlenítsék. A fertőtlenítő anyagok készletben tartassanak. Szükség barakkokról gondoskodjanak, hogy veszély esetén a zsúfolt lakásokat kiüríthessék. Népkonyhák állítandók a táplálkozás fokozására.

Ezután hosszas vita indult meg, amely átment a személyes térre.

Dr. Dóri Ferenc tapasztalatból ismeri a kolera veszedelmet s hibáztatja a hatóságot, hogy már eddig nem tette meg a legmesszebb menő óvintézkedéseket. Itt a pénz nem szerepel, akármibe kerül. Ha a veszedelem kiűt, már minden késő, 3 nap alatt a borzalmas vész ellepi a várost. Szigorúan azonnal végre kell hajtani a védekezést.

Rimler Károly kijelenti, hogy az intézkedés meg van s szigorúan felügyelnek, hogy az végre is hajtsák.

Dr. Mayer László kijelenti, hogy az ok nélküli vádak nem fogadják el; a tisztíró orvosok teljesítik kötelességüket. Azt elismeri, hogy közegészségügyi intézményeink nem megfelelőek s éppen ezért kidolgozott erre nézve egy memorandumot.

Dr. Kazay Kálmán az általa már korábban beterjesztett javaslatot ajánlja elfogadásra. Azt azonnal végre lehet hajtani 200 emberrel és 50 szekérrel.

Dr. Mayer László azt nem fogadja el, mert nem kísérletezés, hanem gyökeres megoldás kell.

A szakbizottság elfogadta a tanács javaslatát, a főorvos kiegészítésével.

Ezután a csillagvárosi gyógyszerár ügyét tárgyalták.

A csillagvárosi gyógyszerár áthelyeztetett Zöldfa-utca végére. A régi helyre három gyógyszerész kér patika engedélyt.

Dr. Mayer László főorvos az engedély megadását véleményezte.

Dr. Dóri Ferenc, Grosz Sándor, dr. Altmann Jakab ellenzik az engedély kiadásának véleményezését.

A többség a gyógyszerár engedélyezését véleményezte.

Az ülés végén dr. Mayer László főorvos előterjesztette a közegészségügyre vonatkozó jelentését, amely szerint augusztus hónapban a tifusz esetek ismét szaporodtak.

Elfogadták a főorvos azon indítványát, hogy a tanács újból írjon át az alispánhoz, miszerint a tej és élelmiszer árusok, mikor Nagyváradra bejönnek egészségi bizonyítvánnyal látassanak el, a vámnál csak ilyen bizonyítvánnyal bocsátassanak be.

Járásírnok mint főszolgabíró.

Letartóztatott gépész.

Ermihályfalva az érmelléki községek legélén ebb helye, az örökös tisztviselő afféreknek és surlódások színtere. Nem ritka azonbanban itt az egyes tisztviselők visszaélései sem. Nincs még egy olyan járás Biharmegyében, ahol annyi fegyelmi vizsgálatot járatnak volna le, mint ebből a járásból.

Most ismét dolgot ad a fegyelmi választmánynak egy ügy és pedig az ottani járásírnok

ügye, mely valóban méltó felháborodást kelthet annyival is inkább, mert a járásírnokot csak épen egy hónapja helyezték vissza állásába.

A történetekről, mely jelenleg az egész Ermihályfalvát foglalkoztatja tudósítónk a következőket jelenti.

Fülöp járásírnok a napokban megjelent az ermihályfalvai pályaudvaron, ahol a budapesti Kaufmann cégnek egyik gépésze tartózkodott, s várta a legközelebb induló vonatot, mely Álmósra vitte volna.

A pályaudvaron Fülöp igazolásra szólította a gépészt, aki a munkakönyvét mutatta fel, mivel más okmányokkal nem szerelte fel magát. Valószínűleg nem számított az ermihályfalvai járásírnokra, aki a munkakönyvet egyáltalán nem tekintette igazolványnak. Majd mikor a gépész hiába tett mindenféle ajánlatot, melyek útján meggyőződhetik kilétéről a járásírnok nagy gögösen jelentette ki, hogy ő a főszolgabíró és a törvény nevében a gépészt letartóztatta.

A gépész, akinek fontos és sürgős ügye volt Álmósra, tiltakozott a letartóztatás ellen. Fülöp azonban figyelembe se vette a tiltakozást, hanem intett a közelben lévő Silye Péter rendőrnek, aki a község házára kísérte. A letartóztatott gépészt másnap a főszolgabírói hivatalba kísérték, ahol Markovits főszolgabíró meglepődve vette tudomásul, hogy Ermihályfalván még egy főszolgabíró van, aki tegnap letartóztatta a gépészt. Keresni kezdték a szolgabíró urat és végre megtalálták Fülöp járásírnok személyében.

Természetesen az új főszolgabíró a régi es valódi főszolgabíró nyomában kérdőre vonta a letartóztatás miatt s ellene megtette az alispánhoz a feljelentést. De feljelentést adott be a letartóztatott gépész is dr. Jakab Ernő ügyvéd útján személyes szabadságának megsértése miatt.

Fülöp cselekménye már nem új s egyáltalán nem meglepő. Legutóbb egy teljes évig volt felfüggesztve s állott fegyelmi vizsgálat alatt. A fegyelmi választmány visszahelyezte állásába, melyet alig egy hónapja foglalt el. Fülöp előzőleg Magyarországon volt mint járásírnok és ott is nem egyszer adta ki magát főszolgabírónak.

Ugy látszik, a fegyelmi vizsgálat csöppet sem változtatott rajta és tovább is csak főszolgabírónak képzei magát, sőt most már még főszolgabírói jogokat is gyakorol.

Rablógyilkosság Hájón.

Kirabolt kupec.

A tettes elmenekült.

Kedd este 8 órakor, Hájó község határában vakmerő rablógyilkosság történt. Ismeretlen tettes rálőtt egy hájói parasztemberre, aki kupeckedéssel foglalkozott és kifosztotta. Az ember rögtön meghalt, a tettes pedig elmenekült.

Szűr Péternek hívták az áldozatot, aki jómódu ember volt és szarvasmarhákkal kereskedett.

Kedd reggel is bejött Nagyváradra és jó vásárt csinált, eladott 4 drb. ökröt valami 1200 koronáért.

Délután tért vissza Hájóra és a pénzt

mindjárt letette a ládjába, maga pedig egy kicsit elment a Félixfürdői korcsmába iszogatni.

Vele volt még egy másik hájói ember is és mindjárt észrevették, hogy egy züllött külsejű ember őket nagyon nézi. Ugyanez az ember már Nagyváradon, a baromvásártéren is szemmel kísért a kupecet, mikor pedig az hazaindult utána ment és nyomon követte.

Szür Péter társával körülbelül 8 óráig maradt a korcsmában. Ekkor hazaindultak. A gyanus külsejű ember nyomban utánuk ment és eléjük került. A község határában egy bokorban, az ut mellett meghúzódott és várta őket.

Mikor a bokor felé közeledtek, a kupec barátja egy kis időre megállt az utfélen, hogy rágyujtsa pipájára. Ezalatt a kupec körülbelül 50 lépést mehetett előre. Ekkor hirtelen a bokorból előugrott a megbujt ember és rálőtt Szür Péterre. A golyó éppen szíven találta és rögtön végzett vele.

A gyilkos ekkor kikutatta a kupec zsebeit, de nem talált bennük csak egy pár koronát. Arra számított, hogy az ökrök ára a kupecnél lesz, de az óvatosságból, mikor hazament, kitétte a pénzt.

Mindez egy pár pillanat műve volt. A lövés zajára odafutott a másik ember is, mire a gyilkos menekülni kezdett. Ijedten rohant, úgy hogy megbotlott és elesett. A kalap ekkor leesett fejről, de ő észre sem vette, hanem tovább szaladt. Így a kalap ott maradt, mint egyetlen nyom a rablógyilkos kézrekerítéséhez.

A csendőrség nagy apparátussal látott hozzá a tettes nyomozásához. Nyom, a kalapon kívül, nincs. A meglőtt kupec társa, aki szemtanúja volt a dolognak, ad csupán némi szemleírást a gyilkosról. Eszerint csizmát, szürke nadrágot és fekete kabátot viselt.

Az esetről értesített kir. ügyészség tegnap délelőtt tartotta meg a helyszíni vizsgálatot.

A tragikus sorsu román kupecet tegnap délután 6 órakor temették el Hájón. Utána nagy család maradt. Hét fiu és egy lány. Mind apró.

A kolera állása.

Budapestben nincs veszedelem és úgy látszik, el is kerüli a magyar fővárost az ázsiai rém. Alattunk és fölöttünk azonban még garázdálkodik: Berlinben új gyanus eset történt. Bukarestben pedig megállapították egy halotton az ázsiai kolera. A belügyminiszteriumba, mint félhivatalosan jelentik, a legutolsó 24 órában sem érkezett hír koleras. vagy kolera-gyanus megbetegedésről. Megállapítható tehát, hogy aggodalomra többé nincsen ok, a belügyminiszterium mindamellett fenntartotta az összes óvintézkedéseket. A 806-os uszályhajó sorsáról tegnap délután határoznak a fővárosi tisztviselői hivatalban.

Gyanus esetek a fővárosban.

Napról napra riasztó hírek kelnek szárnyra a kolera megbetegedésekről, azonban majd minden esetben beigazolódik, hogy csak kisebb gyomorrontások, hirtelen rosszullétek esete forog fenn.

A mai napon is három kolera megbetegedésről kaptunk hírt. Az első Aschenbrenner József 21 éves napszámos, a ki a rákosi ren-

dezópályaudvaron dolgozott és hirtelen rosszul lett. Azonnal értesítették a tisztiorvosi bivatalt és a vizsgálat gyanusnak találta a betegség tüneteit, úgy hogy Aschenbrennert beszállították a járványkórházba.

A másik két megbetegedés a külső Jászberényi-úton a Drasche-féle téglagyárban történt. A téglagyár közvetlen közelében van a rákosi rendezőnek, ami annyiban teszi komolyá az esetet, hogy attól lehet tartani, hogy a járvány, ha tényleg fellépett, veszélyes méreteket ölthet.

A téglagyár két munkása Kaibodó és Mutealom napszámosok tegnap hirtelen rosszul lettek.

A gyári orvos azonnal megvizsgálta őket, de csak gyomorrontást állapított meg. A tisztiorvos is érdeklődött a betegek állapota felől és a megnyugtató jelentés alapján még a járványkórházba való beszállításukat se rendelte el. A két napszámost lakásukon ápolják.

Trnka Magdolna temetése.

Ma délelőtt 11 órakor boncolták fel az állami kórházban Trnka Magdolnát, aki tegnap este fél hétkor halt meg ázsiai koleraiban. A boncolást dr. Funker kórházi főorvos végezte, dr. Kaiser Károly közegészségügyi főfelügyelő és két hatósági orvos közreműködésével.

Trnka Magdolna rettenetes halálküzdelmet vívott. A halotti szentségeket már előzőleg felvette, de egy-két napig olyannak látszott a helyzet, hogy sikerül kigyógyulnia. Tegnap délelőtt azonban rohamosan rosszabbra fordult a helyzete. Injekciókat adtak be neki, de ez nem használt. A koleras asszony vére rohamosan sűrűsödött, úgy, hogy semmi folyadék se volt már benne. Halálküzdelme rettenetes volt, sirt, nyögött, nagy kövér teste meg-megrándult a kinoktól. Negyed hét után megszólalt:

— Jaj, nagyon rosszul vagyok...

Tíz perc múlva halott volt. Teste egészen tépszaszerű, kékes színű. A kórháznak azt a részét, ahol feküdt, fertőtlenítették, ugyszintén az ápolókat és orvosokat is.

Délben a 12 órai vonattal megérkeztek az elhunyt asszony hozzátartozói is, akiket a főorvos még tegnap este táviratban értesített a halálról. A temetés a boncolás után azonnal tehát valószínűleg már délután két órakor megtörténik. A koporsót óvatosan elzárják, nehogy inficiálhasson és ugyanez történik a sírral is, amelyet mésszel öntenek be. Trnka Magdolna a köztemetőben kap sírhelyet.

Külföldön.

Bukarest, aug. 31. A három beteg közül, akiket tegnap beszállítottak a járványkórházba, éjszakára az asszony meghalt, férje és gyermeke ellenben jobban van. A bakteriológiai vizsgálat megállapította, hogy az asszony ázsiai koleraiban halt meg. Házukat csendőrség kerítette be. Senkit sem engednek a lakók közül az utcára. A városházán elhatározták, hogy a vásárcsarnokot bezárják és hatósági ellenőrzés mellett dezinficiálják.

Berlin, aug. 31. Tegnap egy fiatal leányt szállítottak be az izoláló barokba kolera gyanus tünetek között. A leány szüleinél lakik. Nem lehetetlen, hogy ázsiai koleraiban szenved. A régebben beszállított betegeken nem konstataáltak a kolera.

Bukarest, aug. 31. A tegnap kolera gyanus tünetek között a kórházba szállított három beteg közül az asszony már meg is

halt és pedig mint kétségtelenül megállapították, ázsiai koleraiban. Férjének és gyermekének az állapota azonban javult. Azt a házat, melyben a koleras család lakott, csendőrök körülvették, kik a ház lakói közül senkit ki nem eresztének.

A berlini kolera.

Berlin, augusztus 31. Tegnap este egy fiatal leányt, ki szüleinél lakik kolera gyanus tünetek között beszállították a kórházba. A kolera gyanuja miatt internált személyeknél eddig a kolera egyetlenségében sem állapították meg.

UJDONSÁGOK.

* **Személyi hírek.** Fráter Barnabás alispán ma kezdi meg 6 hétre terjedő szabadságát. Távolléte alatt az alispáni teendőket *Keszthelyi Zoltán* főjegyző teljesíti. *Huzella Gyula* kir. kereskedelmi tanácsos, keresk. és iparkamarai elnök, Nagyváradra hazaérkezett.

* **Az államtitkár elutazása.** *Némethy Károly* kereskedelmi államtitkár tegnap reggel utazott el Nagyváradról. Az államtitkár neje és családja a kolozsvári venattal érkezett Nagyváradra s a vasut állomáson találkoztak az államtitkárral, s együtt utaztak tovább a budapesti vonattal. A városi tanács tagjai kikisérték az államtitkárt a vasutállomáshoz, ahol nejének remek csokrot nyújtott át a polgármester.

* **Névváltoztatás.** Bartholomeidesz János nagyváradlakos a saját, valamint Dezső, Béla, Edith és Irén gyermekei vezetéknévüket Bertalan-ra változtatták.

* **Kinevezés.** Miskolc Ferenc dr. főispán a megye igazoló választmány elnökévé *Platky Miklós* bizottsági tagot nevezte ki.

* **Hadgyakorlatok Belényes környékén.** Biharmegye táborrá változott. A hegyek között mindenütt katonák vannak elszállásolva. A tábor főhelye Belényes, itt van megszállva a vezetés élén *Seefrans* temesvári hadtest parancsnokkal, aki a görög katolikus püspöki palotában szállott meg. Tegnap már megkezdődött a gyakorlat. Egész nap dörögtek az ágyuk és ropogtak a fegyverek. A tegnapi nap folyamán Genyétén gyakorlatozott a tüzérség és a gyalogság egy-egy kombinált osztálya.

* **Nem i hanem y.** Erdekes ügy érkezett tegnap az adóhivataltól az alispáni hivatalba. Az adóhivatal panaszt emel az oláh-homorogi jegyző Földváry Jenő ellen, mert ez tiltakozott a miatt, hogy a nevével és nem y-al irták. Az eset a következő. Földváry Jenő a fegyveradókat fizette be az adóhivatalba ahonnan a pénzfelvételéről szóló nyugtát kiküldték a jegyző részére. A nyugtán azonban Földváryt nem y-al, hanem i-vel irták. A jegyző a nyugtát visszaküldte az adóhivatalba, hogy ő nem nemesített zsidó, tehát igazítsák ki az i betűt y-ra. Az adóhivatal roppant zokon vette a jegyző felszólalását és panaszt tett e miatt az alispánhoz. Természetesen az adóhivatal nyomban hibát is keresett a jegyző ellen és talált is, még pedig azt, hogy a jegyző késedelmesen szállítja be a község adóját. Ezt most panaszként teszi meg az alispánhoz, akit arra kér, hogy a jegyzőt büntessék meg, indítsanak ellene fegyelmi vizsgálatot. Ami pedig

az y ügyet illeti arra vonatkozólag pedig kéri az alispánt, hogy utasítsa a jegyzőt miszerint a jövőben a község papírját főlöszleges dolgokra ne pocsékolja. Hogy e miatt az egy betű miatt eddig hány sűrűen teleirt árkuspapirt pocsékolta az adóhivatal és még hányat fognak kölcsönösen pocsékolni ez már igazán főlöszleges hasztalan dolog és az adóhivatal ép úgy alkalmazhatja magára is a spórolást mint, ahogy tanácsolta azt a jegyzőnek.

* **A debreceni közigazgatási tanfolyam válsága.** Hetek óta feltűnést keltő esetről beszélnek a városban. Arról van szó, hogy a debreceni közigazgatási tanfolyam az idén válságba jutott, mert a tanári kar összeállításánál közreműködött a politikai bosszu. Domahidy Elemér főispán hetekkel ezelőtt magához hívatta Czeglédy Mihály vármegyei tiszti főügyészt, a tanfolyam igazgatóját s közölte vele, hogy a jövő 1910—11. tanévre a közigazgatási tanfolyam tanári karát úgy állítsa össze, hogy a névsorban, melyet jóváhagyás céljából a belügyminiszterhez kell felterjeszteni, hogy kimaradjanak az összes függetlenségi érzelű tanárok. Így ki kellett hagyni dr Kőrösy Kálmánt; a ki a legutóbbi választáson Justh-párti programmal lépett fel, dr Tóth Aurél kir. törvényszéki bírót, a ki függetlenségi jelöltre szavazott és Oláh Imre anyakönyvvezetőt, a ki függetlenségi ember, de nem szavazott senkire. Czeglédy kijelentette Domahidy főispánnak, hogy kérését nem teljesítheti annál is inkább, mert ez lehetetlen. A kihagyandó tanárok a jegyzői tanfolyam felállítására óta teljes odaadással tanítottak szeretettel látták el tisztségüket. Különben sem hive a politikai bosszuállásnak dacára, hogy ő is 67-es ember, szolidaritást vállal a kihagyandókkal és az igazgatói tisztségtől lemond. A főispánt meglepte ez a válasz, de elfogadta Czeglédy lemondását. A belügyminiszterhez az új tanári lista, munkapárti tanerők megnevezésével ment fel megerősítés végett. Sok baj volt azzal, hogy a közigazgatási tanfolyam élére ezek után kit állítsanak. Végre egy öreg 67-est, Rasó Gyula kir. tanácsos nyugalmazott vármegyei alispánt ajánlotta a főispán a miniszternek. Az eset a városban nagy feltűnést kelt.

* **Szobatz Szilágyi Dezső-utcán.** Nagy tüzlárma verte fel tegnap este 8 és 9 óra között a Szilágyi Dezső-utca csendjét. A tűz Palotai nyugalmazott százados lakásában keletkezett, azonban ideje korán észrevették és így a komolyabb veszedelemnek elejét vették.

* **Kiásott római város.** Szilágy megyében, Mogyoród község határában évek óta ásások folynak. Egy kiváló archeologus, dr Buday Arpad vezeti a munkálatokat. Az ásató rájött, hogy a »Parolissum« helyén valaha, mintegy 20—30 ezer lakossal bíró római város állhatott, melynek lakói a műveltség legmagasabb fokán állhattak. Felfedezett régiségeik között sokkal több a kultureszköz, mint az ékszernemű. Az ásások igen lassan mennek, mert Budaynak tizenkét oláh napszámossal kell vesződnie. Többre nincs pénz. Ezenkívül hátráltatja az eredmény gyors elérését a környéken lakó oláhok ravaszága és babonásága. Azt hiszik, hogy Buday pénzt keres és ugyanazok a munkások, kik nappal napszámra dolgoznak, éjjel mindent összeturnak.

* **Koleragyanusok Nagyváradon.** A mai közlekedési viszonyok mellett 24 óra alatt

fél Európába el lehet hurcolni a kolera veszedelmet. Ezért helyeznek mindenütt nagy súlyt a kolera fertőzött vidékről érkező utasokra. Nagyváradnak is meg vannak már a koleragyanus emberei. Lesersohn Mózes most már letelepült nagyvárad lakos két hét előtt kiutazott két gyermekével szülei látogatására Oroszországba, Lublin községbe. A látogatásból tegnapelőtt érkeztek vissza. Nagyváradra Liget-utca 6. sz. lakásukra. A rendőrség tudomást szerzett róla, hogy Lublin község, ahonnan jöttek kolera fertőzött hely, s így mindhármát a járványkórházba internáltak, ahol fertőtlenítik őket s megfigyelés alá helyezték.

* **Halálozás.** Özv. Szűcs Lajosné, szül. Szász Irén törvényszéki bíróné neje, élete 58. évében elhunyt. Temetése holnap, szeptember 2-án d. u 5 órákor lesz a Pável-utca 24. sz. házból.

* **Megszökött feleség.** Megirtuk annak idején, hogy *Veljevic* Radov Szpiró oroszországi gazdálkodó felesége a szép Tripon Veronika megszökött férje mellől és vissza jött Biharba Feketetótközségbe, ahonnan elszármazott. A hűtlenül elhagyott férj feleségét még hatósági beavatkozással is visszaakarta szerezni magának és ez ügyben a budapesti orosz konzul utján tette meg a lépéseket. Tripon Veronikát a konzul beavatkozása folytán a járási főszolgabíró kerestette is, azonban már elkésett. A megszökött menyecske ugyanis sejtette, hogy férje kerestetni fogja azért, a mult hó elején Nagyváradra jött, utlevelet váltott magának Romániába és többet vissza se ment Feketetóra. A főszolgabíró most számol be az alispánnak a menyecske keresése kívül kifejtett kutatásáról, ami bizony nem valami vigasztaló lesz Veljevic Radov Szpiróra.

* **Katasztrófa színház után.** Tegnap este, mikor a közönség kitódult előadás után a Prinzregenten-színházból, egy automobilbérkocsi veszett gyorsasággal fölrobogott a gyalogjáróra, egyenesen a publikum sorai közé. A soffőr hiába erőlködött, nem tudta megállítani a gépet. A nehéz automobil halálra gázolt egy Birmingham nevű amerikai hölgyet és hugát, Roos Ágnes, halálosan megsebesítette. Mind a ketten San-Franciskóból jöttek Münchenbe. Egy harmadik asszony is súlyosan megsebesült. Birminghamiának fejét zuzta össze, Roos Ágnesnek mellkasát törte be az automobil.

* **Elpusztult buzatermés.** Nagy csapás érte tegnap a magyarcsékeiket. A lakosságnak a bearatott gabonája 25 hatalmas asztagba volt összehordva a határban felállított cséplőgép körül. A cséplés még kezdetén volt, s a gabona legnagyobb része cséplés nélkül állott. Tegnap délben állítólag gyujtogatás folytán a hatalmas asztagokon megjelent a vörös kakas és rövid egy óra leforgása alatt hamuvá vált az egész község egy évi munkájának eredménye. A kár 60000—100000 korona között van. A termés nem volt biztosítva s így most az emberek teljesen kenyér nélkül maradtak. A hatóság megindította a vizsgálatot a gyujtató kézrekerítése végett.

* **Találtak:** egy zálogjegyet, egy fekete csipke sált, egy tervrajzot, egy szürke tiszti gallért egy erszényt némi pénz tartalommal és két katona könyvet. Igazolt tulajdonosuk jelentkezzék a rendőrségen I. emelet 7. sz. szobában.

x **Magános urinő** ajánlkozik plebániára, vagy magános úrhoz gazdasszonyoknak. Házvezetésben teljesen jártas. Cim: Nagyvárad, Lakatos-utca 161.

Uj üzlet! Uj üzlet!
GÁL FERENCZ
diszmű, játék és sport áruháza
a legtisztább hangu gramopfonok és
lemezek gyári raktára
Nagyvárad, Rákóczi-ut Bazar épület.
iskolahegedűk és tokok, kottatartók,
Iskolatáskák, fiókos tükrök és teljes
internátusi felszerelések.

x **A Lloyd kávéház** kényelmes nyári helyiségében szeptember hó 1., 2., 3., és 4-én a következő pompás mozgófényképek lesznek bemutatva. 1. Mennyei birodalom. 2. Patkó legendája. 3. Fehér ur a kéményben. 4. Hazátlan 5. Bolondos féltékeny. 6. Tévedések áldozata. 7. Rabszolganő önteláldozása. 8. Terasina. Belépti-díj nincs. Kezdeté este 9 órakor. Kintinó italokról és ételekről gondoskodva van. A n. érdemű közönség szíves pártfogását kéri *Hartstein és Órlei* kávéházi tulajdonosok.

Uj üzlet! Szülők figyelmébe! Uj üzlet!

Ajánlom dúsan felszerelt raktáramat. Iskolahegedű és tok, iskolatáskák és könyvhordó szíjak, iskolakötények, harisnyák, haj-, ruha- és fogkefék, fésű, szappan, fiókos tükrök, esőernyők, reggeli és sárcipők, mosdótálak, evőeszközök, teljes iskolai és internátusi felszerelések legolcsóbban beszerezhetők

Gál Ferencznél,
Nagyvárad, Rákóczi-ut, Bazar-épület.

* **Borsalino, Pichler és angol kalap** nyári ujdonságok **REICHARD ÁRUHÁZBA** megérkeztek, hol legelegánsabb budapesti és amerikai cipők kaphatók. 40

CZAPFALVI JÓZSEF	
mázoló, épület és butorfestő	
Nagyvárad, Nagy Sándor-utca 11 szám.	
Helyi és vidéki telefon szám: 1001.	
Elvállalok minden e szakmába vágó munkát u. m.: fa- és márvány utánzat készítését, épület, üzleti, kávéházi és gyógyszerári berendezések és butorok festését, kerti butorok zománcozását és porcellán utánzást. Vidéki megrendeléseket a legpontosabban készítik.	
Tisztelettel	
358	Czapfalvi József.

x **Olvassa el kérem!** Ha érdekli, hogy lakásában miért érhet el takarítást villamos áramfogyasztással. On égethet már 16 gyertyafényű *Wolfram* égőt és ami a régiekkel szemben óránként kb. 3 fillért takarít meg, tehát nem szükséges, aki nem akar nagy világítást, hogy 32-es vagy 50 gyertyafényű égőket alkalmazzon és ami a fő nálam, ezen *Wolfram* égő 2 K 40 fill. Stern villamos felszerelési vállalata Bémer-tér 2. Telefon 556. Szívesen szolgálok felvilágosítással. 44

TANÜGY.

Beiratások a Szent-Vinoc intézet iskoláiban. A Nogáli-utcai Szent-Vinoc intézet elemi és polgári iskoláira a beiratások szept. 1-től 7-ig eszközöltek.

Tandij a polgári iskola növendékei részére egész évre 16 korona.

Szeptember 8-án délelőtt 8 órakor ünnepélyes „Veni Sancte”, amelyen a beirt növendékek tartoznak megjelenni.

Szeptember 9-én kezdődik a rendes előadás.

Beiratás A beiratás az olaszii közégi elemi leányiskolába szeptember 1—3. napjain d. e. 8—12-ig, d. u. 3—6-ig az Apollóépületben eszközöltek.

Szives tudomására hozzuk, hogy Nagyváradon (Nagy Sándor-utca 2. szám alatt) egy a mai kor igényeinek teljesen megfelelő amerikai férfi szabó üzletet nyitottunk. Amennyiben alkalmunk volt az első amerikai szabászati akadémián nyert kitüntető oklevelet megnyerni a modern szabászat minden legújabb vívmányaiából. Pontos kiszolgálásért kezeskedik.

Szives pártfogását kérve tisztelettel:

HÁBER ÉS TÁRSA,
amerikai férfiszabók
Nagyvárad.

344

ZENE ÉS MŰVÉSZET.

A Művészház estélye.

A vármegyeház díszterme zsúfolásig megtelt tegnap délután közönséggel. Olyan érdeklődést és lelkesedést váltott ki Nagyvárad társadalmának minden rétegéből a Művészház itteni akciója, el őrangú kiállítására és a tárlat tartama alatt meglepetésül szolgáló különböző attrakciók, amellyel meg lehet elégedve a Művészház vezetősege, mert láthatja, hogy Nagyvárad közönsége tud lelkesedni azért, ami művészi, értékes és tanulságos. A tegnapi művészestélyen ott látuk városunk színe-javát, a társadalom minden rétege képviselve volt, hogy meghallgassák a művészt szereplőit: *Sik* Rezsőné urhölgyet és *Dutka* Ákos irót. *Sik* Rezsőné urhölgy modern versekből szavalt igaz megértéssel, közvetlenséggel és finomsággal. *Dutka* Ákos a modern művészetet magyarázta. Mélyen járó gondolatok tarkították élvezetes felolvasását, melynek fő témája az volt, hogy nálunk Magyarországon a nemzeti érzés és hazafiság mennyire ránkényszeríti a művészetre. Majd a magyar képzőművészet hatalmas fejlődéséről beszélt, mellyel szemben a műszerető közönség legnagyobb részének izlése és értékelése ugyszólván évtizedekkel visszamaradt, mert még mindig a témát, a novellát keresik a képben, a színek, vonalak játéka, a fényt és levegőt pedig alig értik meg. Pedig a modern piktúrának egyedül csak ezek a témái. A felolvasások után még sokáig együtt maradt a közönség és nézték a tárlatot, vitakoztak a régi és modern piktúra fölött.

Igazságszolgáltatás.

A szeptemberi esküdtek.

Két hónapi szünet után szeptember közepén újra megkezdte működését a nagyvárad esküdttörvényszék. E végéből a törvényszéken tegnap sorsolták ki a szeptemberi esküdteket. A sorsolásnál a törvényszék részéről Bary József elnök, Korn Lajos, Várkonyi Gábor bírák és Fábry Albert jegyző, a királyi ügyészség részéről dr. Thury Endre kir. ügyész, az ügyvéd, kamara részéről Ficsek Lajos ügyvéd volt jelen.

A kisorsolt esküdtek névsora a következő:

Rendes esküdtek:

Korom József magánzó Nagyvárad, T. Tóth István kisbirtokos Csökmő, Ruzska Kálmán bankfőnök Nagyvárad, Waldmann Ernő kereskedő Nagyvárad, dr. Hoványi Gyula jogtanár Nagyvárad, Balogh József ny. járásbíró Nagyszalonta, id. Mákocsi Imre földműves Bihar, Kigyósi János földműves Biharpüspöki, Lewitter Miksa malomigazgató Nagyvárad, Szemes Imre ny. s. tanfelügyelő Nagyvárad, dr. Ujfalussy Sándor ügyvéd Eled, Diósi Ferenc cégfestő Nagyvárad, Szichta Tivadar kereskedő Nagyvárad, Nadányi Miklós földbirtokos F.-Győrös, Bertsey György ip. elnök Nagyvárad, Ternyei Antal bankigazgató Nagyvárad, Tassi József kisbirtokos B.-Diószeg, Keszthelyi Zoltán m. főjegyző Nagyvárad, Számborovszky Rezső tanító Nagyvárad, Szani József földbirtokos B.-Nagybajom, Sándor László földbirtokos Nagyvárad, Gulyás Bálint ref. tanító B.-Ujfalu, Teleky Lajos földbirtokos B.-Diószeg, Verner Kálmán árv. elnök Nagyvárad, Pataki József asztalos B.-Ujfalu, Tenkei Imre földműves Nagyszalonta, Polyák Károly bérió Bihar, Köblös Ferenc építőmester Nagyvárad. Bihar Károly p. ü. fogalmazó Nagyvárad, Kinter Mihály kisbirtokos B.-Ujfalu.

Helyettes esküdtek:

Szabó Károly asztalos, Németi Gáspár kőműves, Szobota Mihály csizmadia, Fudaiy Bálint szabó, Kiss János kocsigyáros, Mónus Sándor csizmadia, Stitz János gazdálkodó, Eberl Kálmán bádógos, Dobi István gazdálkodó és Fábrián József asztalos.

NYILTTÉR.

BÚTOR

jó kivitelben, jutányosan

REISZ

butorgyárában

Nagyvárad, Kossuth(Sas)-u. 7.

2—3 középiskolát végzett fiu

nyomdász tanulónak

felvétetik

Szent László-nyomda
R.-T.-nál.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti tőzsdetudósítások.

Budapest, augusz. 30.

A gabonatőzsde.

50 kilogramonkint.

Buza októberre — — —	9.81
Rozs októberre — — —	7.45
Zab októberre — — —	7.21
Tengeri juliusra — — —	5.70

Irányzat: Lebonyolít, lanyha.

Értéktőzsde.

Magyar hitel — — —	857.—
Oszták hitel — — —	664.—
4%-os koronajáradék — — —	91.70
Allamvasut — — —	747.—
Jelzálogbank — — —	482.—
Leszámitoló bank — — —	587.—
Hazai Bank — — —	308.—
Kereskedelmi részv. — — —	747.—
Rimamurányi — — —	691.—
Salgótarjáni — — —	640.—
Közuti vasut — — —	737.—
Városi villamos — — —	373.—
Adria — — —	557.—

Irányzat: Csendes, kevés üzlet.

REGÉNYCSARNOK.

Rózsika.

Irta: **White-Mellville G. J.**

— Angolból. —

101

A király egyikről a másikra tekintett megzavartan. Idején látta közbe szólni.

— Nőm, — kiáltott fel, — kedves nőm, engedje magát rábeszéltem, hogy itthon maradjon. Gyermekei, férje kedvéért. Csak gondolja meg, hogy minő érzéssel fognék én itthon ülni halálos aggodalmak közt, mialatt kegyed azokon a keskeny utcákon a nép közt fogna járkalni.

— Az utcák keskenyek, — veté közbe De Favras. Gondolja meg asszonyom, hogy ha felséged kísérete összeütkezésbe jönne a lakossággal, hány ártatlan fogna eltaposztatni.

— Így volt akkor is, mikor engem Pétertől elválasztottak, — mondá Rózsika. Borzasztó arra csak gondolni is. A sikoltás, küszködés, fuldoklás, a szegény asszonyok s gyermekek úgy letapostatnak a láb alatt, mint a szőlő a borsajtóban. Oh, asszonyom, ha hisz a menyországban, ne menjen ma Párisba!

A királyné bátorságára és elhatározására, mely nem volt távol a makacsságtól, a marquis beszéde, melyel a királyné személyé: tenyegető veszélyt emelte ki, a legkisebb befolyással sem volt; de férjének gyöngéd kérése előtt Mária Antoinette nem maradhatott siket és Rózsika szavai a szívéig hatottak. Ámbár a harci küzdelmet oly nyugodtan végig tudta volna nézni, mint elődei közül a legbátrabb, de azt a gondolatot nem tudta eltűnni, hogy az ártatlanok a vétekessel szembejelenek, vagy hogy nők és gyermekek miatta feláldoztassanak.

— Ugy fogok tenni, mint felséged kívánja, — mondá a király telé fordulva, nem tetsző arccal, mely De Favrasnak értésére adta, hogy kiesett a kegyéből, miután a királyné bajlamával ellenkező tanácsot adott. — Ha azt akarja, hogy önnel maradjak, elhalasztatom párisi utamat minden alkalmatlanság nélkül; és a marquis, a kinek úgy látszik, a legnagyobb tekin-

télye van itt, azonnal elbocsáthatja embe-
reimet.

De Favras mélyen meghajtá magát a meg-
könnyebbülés kifejezésével. És a királynénak
fájt az, hogy csak egy rossz tekintet is vet-
hetett egy ilyen hű szolgájjára. Mielőtt De Fav-
ras a szobát elhagyta volna, a királyné vissza-
hívta őt büszke fejének egy mozdulatával. —
Őn megcsókolhatja a kezemet, marquis, —
mondá kecsesen. Azt hiszem, ön többre be-
csülli kis ujjamat saját életénél és egész nem-
zetség életénél.

Egy köny esett a fehér kézre, a mint a
marquis feléje hajolt és a szolgálat tevő tiszt
esküdözve távozott a királyné színe elől, mint
gyakran esküvé, hogy most és örökre a király-
nénak fogja szentelni egész életét.

Hány nemes szív volt zálogul lekötve ugyane
szolgálatban, hány hős lőnek kelle lebulni
ugyanaz ügyért! A vallás, loyaltás, lovagiasság
és becsület a Bourbonok körül csoportosultak
és mi lett a vége mindennek?

Az alatt Lajos visszaépdelt műhelyébe és
Mária Antoinette kézen fogva Rózsikát, beve-
zette egy magántermébe, honnét elbocsátá ud-
vari hölgyét és saját kezével adott enni és inni
a leánynak.

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős:

Dr VUCKICS GYULA.

A
„TISZÁNTÚL“-ra
előfizethetni
mindennap.

!! Üzlet átvétel. !!

Tisztelettel értesitem a nagybecsült
fegyvertartó közönséget, hogy a 30 év
óta fennálló SCHULLER ÁRPÁD-féle

puskaműves üzletet

átvettem és azt kellő szaktudással to-
vább vezetem. — Hivatkozva Pécselt
30 év óta létező és fennálló puskamű-
ves üzletemre, amely kétszer lett arany-
éremmel kitüntetve és pedig 1888.
:: Pécselt, 1907. kiállításon Pécselt. ::
Általam készített vagy javított fegyve-
rekért mindig kezességet vállalok. Régi
fegyvereket használhatóvá átalakítok.

Tömeges pártfogást kérek

Ladány József,

puskaműves.

Nagyváradon, Uri-utca 21. szám.

Baross-utca 60. számú
ház földszintjén két
szoba, konyha
és mellékhelyiségekből
álló lakás 1910 évi

november 1-től kiadó

Értekezni lehet Pol-
gári Takarékpénztár-
nál, Kossuth-u. 4. sz.

**Moskovits Farkas és Tsa-
cipő- és csizmagyár**
részvénytársaság Nagyvárad.

I. Flók:

Gyár-épület, Kossuth-utca 5. sz.

II. Flók:

Rákóczi-ut, Bazár-épület.

A beiratások alkalmából
felhívjuk a t. c. szülők figyel-
mét elsőrendű gyártmányainkra
tiu és leánya iskolai cipők-
ben, melyek a legkényelmesebb
formában vannak kiállítva.
Állandó nagy választékban kap-
o ható fióküzleteinkben. o

Iskolaépítés.

Az érmihályfalvai róm. kath. iskola
terv és költségvetése ez ottani plebánián
megtekinhető. Az építévállalkozók pályá-
zatukat szeptember 20-ig a plebánián
benyújthatják. 909

**Biztos, gyors, ártalmatlan
hatásos szépitőszer egyedül
a Lédig-féle alabastrom
arc-crème**
1 tégely 1 korona, alabastrom
szappan 1 drb 80 fillér. Ki-
válóan alka mas szeplő, máj-
folt és arcfehérítésre.

o o Egyedüli raktár a készítőnél o o
LÉDIG ÁRPÁD arany kereszt gyógyszer-
tára,
Nagyvárad, Szt. László-tér (Városháza mellett.)
216

Telefon: 263 szám.

**Hirdetések
felvételnek
elap kiadó-
hivatalában**

Kálló István és Társa

műszaki és gazdasági
üzlet
Nagyvárad

TELEKY-UTCA 9. Dr Nemes
palota ::

Ha melege van,

ha fáradt, vagy unatkozik, siessen
Kecskeméthy István

„NEMZETI“ kerthelyiségébe,
hol üdülést, kellemes szórakozást,
ingyen, kitűnő italokat
és izletes ételeket

olcsó pénzért kaphat. Ha lehet, ne
menjen egyedül, hanem családjá-
val és barátaiival, hogy a kellemes
szórakozást megoszthassa velök.
— Minden este fényes műsor —

mozgófénykép előadás.

A kávéház egész éjjel nyitva.

Figyelmes és pontos kiszolgálás.
Társas ebédek, vacsorák és abo-
nensek polgári árban lesznek kiszol-
gálva. — Minden nap

friss flecken.

Számos látogatást kér tisztelettel

Kecskeméthy István vendéglős, a
NEMZETI-szál-
loda, vendéglő és kávéház bérloje.

TÁTRAI ÉS TÁRSAI

Vasöntöde és gépgyár. Nagyvárád, Össi-tér.

Elvállal: Épület és műlakatos munkákat, vízvezeték és csatornázási munkákat, gyárak teljes berendezését, közlőműveket.

Gyárt: gazdasági gépeket és ekéket, magánjárókat és cement-ipari gépeket.

Biharvármegye legnagyobb gépjavitó műhelye.

Műszaki gépészmérnöki iroda.

A Nagyváradi Nyilvános
államilag segélyezett

Nőipariskolában

a beiratások Schlauch-tér 10. sz. alatt
szeptember hó 1-én kezdődnek.

Az intézet a m. kir. kereskedelmi miniszterium
felügyelete alatt áll.

Minden egyes szakosztálya iparjogosult.

Szakosztályok:

- Féhnemű szabás, varrás. o o
- Női ruha szabás, varrás. o o
- Fehér és színes műhímző. o o
- Csipkeverő, szövő. o o o o
- Festő osztály. o o o o o
- Fabégetés, bársonybevasalás. o
- Cimbalom oktatás. o o o o

Beiratási díj 2 kor. Tandíj egy félévre 50
korona. Havi részletekben is fizethető. Két
szegény leány ingyenesen fölvetetik.
Bentlakók fölvetetnek.

T. Dudinszky Anna, Budó Jánosné,
intézet tulajdonos okl. kézimunka tanítónő,
helyettes igazg.

Intézet helyiség november 1-től Szaniszló-utcán.

Nagyvárád város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított **dr. Just-féle**

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szem-
ben **75** százalék **megtakarítást** mutat fel. 40
gyertyás **W o l f r a m** lámpa **darabja 3.60 kor.**
100 gyertyásé **5 kor. 50 fill.**

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindezenmő **izzólámpa különlegességek,** fény-
képes z-l á m p á k ugyancsak **legolcsóbb**
áron kaphatók.

Csillárok,

ivl á m p á k

állandóan nagy választékban kapha-
tók s a villamos telepen külön e
célra épített nagy

← **csillár-raktárunkat** →
megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1. lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

Elvállaljuk

villamos világítás

és erőátviteli berendezések felszerelését, bőví-
tését, átalakítá-
sát, javítását, ivl á m p á k kezelését, hozzávaló szépálcák szál-
litását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat
a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerelő telefonja 55. sz.

81

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Állami felügyelet alatt álló

Nagyváradi Középiskolai Internátus

gimnáziumi, reáliskolai, felső kereskedelmi és polgári iskolai tanulók
részére. Egyenkinti tanítás nevelőtanárok vezetése és ellenőrzése mellett.

Szigoru korrepetálás és naponkénti hallgatás a feladott leckékből.

Az ellátás, tan- és nevelés díja egy tanévre 800 korona.

Az intézet a város legegészségesebb helyén fekszik közel a tanintézethez. — Izraelita
növények kivánatra szigoruan rituális ellátásban is részesülnek. — Bő tájékoztatást kivánatra
küld az intézet tulajdonosa és igazgatója, kivel értekezni lehet naponként **9—12**-ig.

Nagyvárád, június hó 18.

356

Dénes Pál,

Tisza Kálmán-tér 9. sz.

intézettulajdonos és igazgató.

Tarsoly és Risztó különlegességek vaskereskedése

Nagyvárád, Rákóczi-ut.

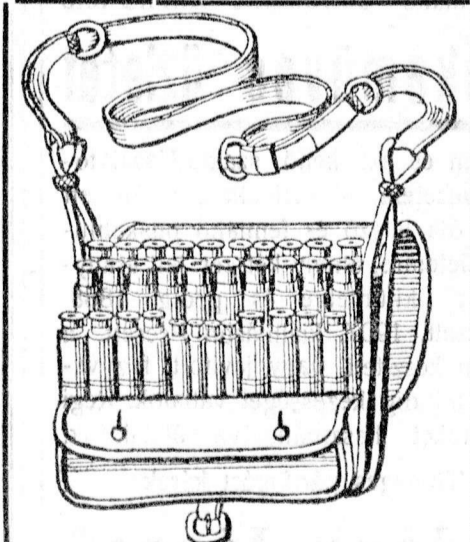
Telefon helyben és vidéken 390.

M. kir. lőpor áruda

Wöllersdorfi vadásztölté-
nyek egyedüli elárusítói.

Vadászati felszerelések,
vadász fegyverek.

Mindennemű és fajta fegyver töltények készen megtöltve nagy választékban.